

17. oktober 2024

OSLOREGIONENS INNSPILL STATSBUDDSJETT 2025 - HØRING I KOMMUNAL- OG FORVALTNINGSKOMITEEN

Osloregionen ber om kraftig økning av rammetilskudd til kommunene

1. Innledning

Osloregionen Interkommunale Politiske Råd (IPR) består av 65 kommuner, inkludert Oslo kommune, med medlemmer i alle østlandsfylker og representerer dermed Norges største interkommunale politiske samarbeid. Den 29. august vedtok representantskapet i Osloregionen IPR nye strategiske føringer for 2025-2028, der visjonen er at Osloregionen skal være en bærekraftig og internasjonal konkurransedyktig region. Dette innebærer en flerkjernet utvikling som sprer veksten utover hele regionen, med sterk vekt på innovasjon, næringsutvikling, og omstilling til et lavutslippssamfunn innen 2050.

Vår storregion har nasjonal og internasjonal betydning. For å realisere våre mål og håndtere våre ekstraordinære utfordringer, er kommunene avhengige av betydelig økte rammetilskudd fra staten.

Kapittel 571, Rammetilskudd til kommunene

Kommunene i Osloregionen står i en svært krevende og kritisk økonomisk situasjon. Flere år med manglende kompensasjon for rente- og prisvekst, kombinert med økte kostnader på grunn av inflasjon, energipriser og driftsutgifter, har ført til en situasjon hvor kommunene nå må kutte i viktige og lovpålagte tjenester til befolkningen.

Når inntektene ikke øker i takt med kostnadene, viser KS til at dette bidrar til et anslått merforbruk i kommunesektoren på 10 milliarder kroner i 2024. I denne situasjonen blir kommunene tvunget til å redusere sine tilbud innen helse, utdanning og andre grunnleggende tjenester som befolkningen er avhengig av.

Som Norges største funksjonelle storbyregion, står Osloregionen overfor ekstraordinære behov for investeringer og omstilling. Samtidig som det er kommuner i regionen som sliter med befolkningsnedgang og aldrende befolkning er det også et stort behov for å håndtere vekst, bidra til grønn omstilling, og møte de komplekse samfunnsutfordringene i regionen. Derfor er det avgjørende med en betydelig styrking av rammetilskuddene til kommunene.

Befolkningsutvikling og press på kommunale tjenester og oppgaver

Regionen har til sammen 2,3 millioner innbyggere. Ifølge SSB sine framskrivinger for perioden 2023-2050 er det her befolkningsveksten forventes å øke mest. I Osloregionen vil 59 av 65 kommuner stå for 59 % av landets totale forventede vekst. Dette legger trykk på barnehager, skoler, helsetjenester og sosiale tjenester som er svært kostnadsdrivende for kommunene. For de av kommunene i Osloregionen som har utfordringer med en økende andel eldre innbyggere, blir det færre yrkesaktive per eldre. Dette legger press på helse- og omsorgstjenestene og gir samtidig lavere rammetilskudd til kommunene.

Osloregionen har også 48% av Norges arbeidsinnvandrere, som kombinert med flyktninger og familiegjenforening skaper økt trykk og økte kostnader sikre integrering og inkludering i det norske samfunnet. Videre er det viktig å adressere ungt utenforskap, som kan ha alvorlige konsekvenser for både individet og samfunnet som helhet. Barn og unge innvandrere har spesifikke behov for støtte på skolen og tilrettelegging i fritidsaktiviteter samt andre tiltak som fremmer sosial inkludering og tilhørighet. Slike tiltak er essensielle for å forhindre utenforskap og sikre at alle barn og unge får like muligheter til å lykkes. Hovedstaden og områdene rundt har hatt økte utfordringer knyttet til dårlige levekår, unge kriminelle og manglende inkludering noe som krever ekstra satsinger og innsats.

Den økte befolkningsveksten vil i tillegg fordrer større investeringer for infrastruktur og bærekraftig samfunnsutvikling av byer, tettsteder og lokalsamfunn.

Transport og samferdsel

Osloregionens transportinfrastruktur er under stort press, både for å dekke daglige behov for innbyggernes mobilitet og for å møte næringslivets transportkrav. Regionen står for 40 % av landets totale utslipp fra veitrafikken, noe som gjør transportsektoren til en viktig arena for å redusere utslipp.

En effektiv og miljøvennlig transportinfrastruktur er avgjørende for å sikre regionens konkurransekraft og oppnå bærekraftsmålene. Det er nødvendig med statlige investeringer i kollektivtransport, jernbane, og andre miljøvennlige mobilitetsløsninger som kan redusere biltrafikken og kutte utslippene.

Flerkjernet utvikling

Et sentralt prinsipp for Osloregionen IPR er en flerkjernet struktur, med sterke sentra for verdiskaping i hele regionen. Dette forutsetter utvikling av byer og tettsteder med høy bokvalitet, som stimulerer til innovasjon og lokal næringsutvikling. I tillegg er det essensielt å ta hensyn til bærekraftig by- og stedsutvikling i overgangen mot et lavutslippssamfunn, som ikke bare er robust mot klimaendringer, men som også ivaretar og beskytter natur og biologisk mangfold.

Klima, miljø og natur

Klimaendringer og tap av naturmangfold representerer to av de mest presserende utfordringene Osloregionen står overfor. Regionen må håndtere både klimafotavtrykk og tap av biologisk mangfold gjennom en koordinert innsats for å utvikle grønne næringer og ny teknologi, sikre bærekraftig byutvikling, og bevare naturressurser.

Verdiskaping

I dag står Østlandet for 54 % av landets verdiskaping (eksklusiv olje og gass) og potensialet for å øke verdiene er store, samtidig som vi sliter med å få kvalifisert arbeidskraft. En annen stor utfordring som hindrer videre vekst er det store kraftunderskuddet. For å dekke kraftbehov og nå både klima-

og industrimål, må regionen energieffektivisere, bygge ut ny kraftproduksjon, og forbedre nettkapasiteten.

Oppsummering

Dagens økonomiske handlingsrammer sikrer ikke et forsvarlig nivå på lovpålagte oppgaver og tjenester. Kommunene sliter dessuten med manglende kapasitet til å følge opp nasjonale føringer og forpliktelser satt av staten. Osloregionen ser det som nødvendig med en langsiktig og kraftig økning av rammetilskuddet til kommunene for å bidra til gode og attraktive kommuner samtidig som det tas høyde for nødvendig omstilling og investering for en fremtidsrettet og bærekraftig hovedstadsregion.